

Kronikk

LES MER PÅ db.no/meninger

KRONIKK: Mikael Godø
Skriv til: kronikk@dagbladet.no
Kronikk lengden er fra 6000 til 7000 tegn
 inklusive ordmellomrom.
Kronikken på nett: www.dagbladet.no/kronikk

Mikrokreditt og makroeffekt

Mikrofinans dekker et viktig behov, men det er ikke så lett å observere makroeffektene. De mest vellykkede mikrofinanslandene, Bolivia og Bangladesh, er fremdeles blant verdens aller fattigste.

KRONIKK

Erik S. Reinert

Norsk Institutt for Strategiske Studier (NORISS)

SIDEN MURENS FALL og nyliberalismens triumfalisme etter 1989 har vi opplevd mange forsøk på «raske grep» som skulle korrigere defektene ved systemet – defekter som ble spesielt synlige i verdens fattigste land. To av disse «grepen» kommer i en spesiell kategori fordi de fundamentalt argumenterer for at kapitalismen ikke er *kapitalistisk nok* i de fattige landene. Ikke uventet fikk disse initiativene stor støtte. Problemet ved dem er stort sett ikke at det de gjør på mikronivå ikke er bra, problemet er at fordi vi gir dem en status som om de var selve «Løsningen» står vi i fare for å bli blinde for at de ikke løser problemene på makronivå.

Det ene av disse to initiativene kom fra peruaneren Hernando de Soto, som blant annet hevdet at Perus utvikling var hemmet av at mens man i Miami kunne registrere et nytt firma på åtte timer, tok en slik prosess – dersom man nektet å bidra med en slant til underbetalte offentlige funksjonærer – nærmere ett år i Lima. Et godt poeng. De Sotos fokus ble imidlertid etter hvert problemet med at mange fattige ikke har lovlig eiendomsrett til sine boliger. Fattigdommen skyldtes et fravær av «property rights». Igjen et intuitivt forståelig poeng. Eiendomsrett gir muligheter til sikkerhet for lån, både til bedre hus og til å starte en egen bedrift.

LIKEVEL VISER studier, blant annet fra FN's Økonomiske Kommissjon for Latinamerika (CEPAL), at effekten av eiendomsrett mange ganger blir at familien selger huset for å skaffe penger til mat og helse, eller blir ofre for bedrageri i en for dem ny og ukjent verden av eiendomsrett og papirvelde. De kan dermed ende opp verre enn før, nemlig uten husvære. Fattige familiers hus og fattige familiers døtre er aktiva som kan brukes til å skaffe cash dersom man er villige til å utsette dem for det frie marked, men det er liksom ikke det som skaper økonomisk vekst.

Mikrofinans er et annet initiativ i samme kategori, et initiativ med langt større positive virkninger enn de Sotos. Fordi de er

utenfor banksystemet, er de fleste fattige på mange måter utenfor kapitalismen. Den kreditten de får er dyr. Tjener du til ditt daglige brød ved å selge Coca Cola på gaten i en latinamerikansk storby (dette er et eksempel fra Quito) fungerer kreditten fra leverandøren ved at ,jeg gir deg 24 flasker i dag, så gir du meg tilbake 25 flasker i morgen,. Der og da høres dette ikke urimelig ut, men dersom man regner ut rentefoten på årsbasis er den astronomisk.

ACCION INTERNATIONAL er en organisasjon som har arbeidet med mikrofinans i 45 år. På 1990-tallet var jeg medlem av organisasjonens råd og besøkte i en periode på flere år mikrofinansinstitusjoner og mange av deres kunder i seks latinamerikanske land. Mange steder er de fattiges liv blitt lettere. Etter bare fire års eksistens hadde Bancosol (Banco Solidario) i Bolivia like mange kunder som hele resten av det bolivianske banksystem til sammen! Accion skapte nye finansielle verktøy som «pak-

ket» og videreformidlet kreditten som var gitt til de fattige i Bolivia til de internasjonale finansmarkedene, slik at de bittesmå lånene til torgkonene i La Paz faktisk ble finansiert av Citibank i New York. Et imponerende finansielt håndverk i det godes tjeneste.

Nyliberal politikk, inkludert et frihandelssjokk, hadde den gang skapt galopperende avindustrialisering, stor arbeidsløshet og fallende lønnsnivå. Mikrokreditt var så godt som det eneste botemiddelet som var ideologisk akseptabelt. Vår lille gruppe og organisasjon ble derfor alltid godt motatt, vi var i audiens både hos Ecuadors president Sixto Durán Ballen og Bolivias «Goni» Sanchez de Lozada. Mikrofinans var det lille presidentene kunne bringe av økonomisk gode nyheter.

I FORHOLD TIL den globale settingen var det noe som skurret i bakgrunnen, og disharmonien var klarest i tilfellet Argentina. Her var et frihandelssjokk kombinert med

en vanvittig overvurdert nasjonal valuta langsomt i ferd med å kvele det nasjonale produksjonslivet. Landets totale lønnsutbetalinger var på det meste sunket med mellom 60 og 70 prosent, skulle det vise seg. I Buenos Aires fattige forsteder, der jeg noen år tidligere hadde sett biler som hovedtransportmidlet, var vogner trukket av hester og esler kommet tilbake som viktige transportmidler. Denne «primitiviseringen» hadde sin parallell i industrien: svært mange store, kapitalintensive fabrikker var konkurs. De store skofabrikkene var borte, og de produsentene som overlevde var små håndverksbedrifter i byens fattige områder. Disse kunne mikrofinans konstruktivt bidra til å holde liv i og til og med å effektivisere noe. Men i forhold til den store katastrofen rundt oss, monnet dette ikke stort på makronivå.

GÅR VI TILBAKE til den gang Europa var fattig, finner vi igjen temaet mikrofinans. I sin bok «Darkest England and the Way Out» (en tittel med klar henvisning til Stanley og Afrika) brukte Frelsesarmeens grunnlegger William Booth et kapittel på behovet for det vi i dag kaller mikrofinans. I tyskspråklige land finner vi den dag i dag *Raffeienskassen*, oppkalt etter Friedrich Wilhelm Raiffeisen, banker som oppstod av samme grunn som dagens mikrofinans.

Mikrofinans dekker et viktig behov, men det er ikke så lett å observere makroeffektene. De mest vellykkede mikrofinanslandene, Bolivia og Bangladesh, er fremdeles blant verdens aller fattigste. En av forklaringene på dette er at hjelpen ikke synes så godt i statistikk. At en boliviansk familie spiser bedre fordi den holder ti høner istedenfor to, gir ikke utslag i bruttonasjonalproduktet. Den andre, og viktigste, forklaringen, er at økonomisk vekst ikke skapes av flere høner per familie, men av radikale teknologiske strukturendringer i samfunnet. Vi har i dag en økonomisk verdensorden som ikke lenger tillater de verktøy vi rike land brukte for å få til disse strukturendringene den gang vi selv gikk veien fra fattigdom til rikdom. Vår entusiasme over mikrofinans må ikke få oss til å glemme at det ikke var mikrofinans fra Frelsesarmeen som gjorde Europa velstående. Vi bør kunne innrømme dette overfor oss selv, uten at dette på noen måte reduserer vår beundring verken for Frelsesarmeen eller for mikrofinans.

«Økonomisk vekst skapes ikke av flere høner per familie, men av radikale teknologiske strukturendringer i samfunnet.»

MIKROEFFEKT?: En velfortjent Nobels fredspris til Muhammad Yunus og Grameen Bank skaper spørsmål om hvilke tiltak som fører til grunnleggende endringer.

Dagbladet TIPSTELEFONEN 24 00 00 00

Akersgata 49, Oslo.
 Postboks 1184 Sentrum, 0107 Oslo.
SENTRALBORD: 22 31 06 00
Tips og digitalfoto:
 2400@dagbladet.no
Kort&Godt:
 kortoggodt@dagbladet.no
På din side: pds@dagbladet.no
Redaksjon: 22 42 95 48
Kundeservice: 800 30 100
 E-post: kundeservice@dagbladet.no
abonnement@dagbladet.no
Dagbladsentralen: 22 31 06 82

AS Dagblad-Trykk: 67 92 75 00
UTLANDET:
LONDON:
 Thomas Sæbø
 tsa@dagbladet.no
 Telefon: +44 79 30 33 12 27
JERUSALEM:
 Yngvil Mortensen
 ymo@dagbladet.no
 Telefon: +972 5 42 08 69 52
BRUSSEL:
 Einar Hagvaag, eha@dagbladet.no
 Telefon: +32 (0) 4 73 97 03 86

NEW YORK:
 Kirsten Margrethe Buzzi,
 kbu@dagbladet.no
 Telefon: 0047 91 32 25 73
ST. PETERSBURG:
 Morten Strand, mstr@dagbladet.no
 Telefon: +7 92 17 41 47 35
LOKALREDAKSJONER:
BERGEN:
 Leif Stang, lst@dagbladet.no
 Telefon: 90 54 17 94
TRONDHEIM:
 Kjell-Ivar Myhr, kim@dagbladet.no

Morten Stokkan, mst@dagbladet.no
 Telefon: 73 52 87 09.
STAVANGER:
 Leiv Gunnar Lie, llie@dagbladet.no
 Telefon: 51 89 61 11
SKIEN:
 Bernt Blomquist, bbl@dagbladet.no
 Telefon: 91 60 04 14
KRISTIANSAND:
 Eivind Pedersen, epe@dagbladet.no
 Telefon: 38 02 11 55

db.no
www.dagbladet.no
 Dagbladets utgave på Internett.
 Utgitt av DB Medialab AS
Redaktør/adm.dir.: Rune Røsten
run@dagbladet.no
Epost: nettred@dagbladet.no
Sentralbord: 22 31 06 00
Direkte telefon: 22 31 09 59
 Dagbladet forbeholder seg retten til å distribuere innsendte innlegg i elektroniske formater.

PFU

Dagbladet arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. Adr.: Rådhusgt. 17 3. etg., pb 46 Sentrum, 0101 Oslo. Tlf. 22 40 50 40, faks 22 40 50 55. E-post: pfu@presse.no